Regionledningskontoret
Bette Lundh Malmros

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2026-05-04

KRN 2026-0062

Klimat- och
regionutvecklingsnämnden

Yttrande över granskningshandling Översiktsplan för Botkyrka kommun

Regionledningskontorets förslag till beslut

Klimat- och regionutvecklingsnämnden beslutar följande.

1. Utvecklingsdirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Botkyrka kommun över granskningshandlingen Översiktsplan för Botkyrka kommun.

2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Region Stockholm har beretts möjlighet att yttra sig över *Översiktsplan för Botkyrka*. Klimat- och regionutvecklingsnämnden yttrar sig på Region Stockholms vägnar.

Region Stockholm anser att Botkyrka kommun har tagit fram ett genomarbetat förslag till översiktsplan vars övergripande mål och utvecklingsinriktning med fyra vägledande strategier, ligger i linje med den Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2050) (LS 2015-0084). Region Stockholm anser att kommunen har hanterat många av de tidigare lämnade synpunkterna på samrådsförslaget på ett tillfredsställande sätt. Några synpunkter kvarstår vad gäller bebyggelseutveckling, kollektivtrafik, masshantering och regional grönstruktur.

Bakgrund

Botkyrka kommun har remitterat granskning av ny översiktsplan för Botkyrka kommun till Region Stockholm för yttrande. Klimat- och regionutvecklingsnämnden yttrar sig på Region Stockholms vägnar.

Förändringarna i planen mellan samråd och granskning omfattar utvecklingsinriktningen, mark- och vattenanvändningskartan, tematiska inriktningar, hänsynskartan samt redaktionella förtydliganden.
I utvecklingsinriktningen för kommunens bebyggelseutveckling har granskningsförslaget en lägre förväntad befolkningstillväxt på 16 000

invånare till 2050, jämfört med i samrådshandlingen, som angav en förväntad tillväxt på 17 000 invånare. Granskningsförslaget lägger bland annat större fokus på småskalighet, trygghet och attraktivitet exempelvis genom att öka andelen småhus. Slagsta har tagits bort som stadsutvecklingsläge, medan Riksten har tillkommit som befintlig tätort.

Landsbygdsutvecklingen har breddats genom bland annat möjlighet till komplettering nära bebyggelse och att enstaka nya etableringar möjliggörs. Granskningsförslaget har tydligare beskrivningar av funktion och utvecklingsriktning för olika kommunikationsstråk. Kompletterande utvecklingsstråk föreslås dras om för att bättre knyta samman Kagghamra och Sibble.

Andra förändringar i planen rör markstabilitet, gröna kilar, masshantering, VA-försörjning, gestaltad livsmiljö, översvämning, klimat, buller, riskfyllda verksamheter, energiförsörjning och skyddad natur. Ekologiska spridningssamband visualiseras tydligare samt kartlagret Jordbruksmark visar nu alla värdekategorier.

Region Stockholms yttrande
Region Stockholm ställer sig positiv till de övergripande målen och ansatserna i Botkyrka kommuns förslag till översiktsplan. Förslaget ligger i stora drag i linje med den gällande Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2050) (LS 2015-0084). Planförslaget lyfter flera frågor av regionalt intresse såsom exempelvis utveckling av strategiska stadsutvecklingslägen, bostadsförsörjning, transportinfrastruktur och tekniska försörjningssystem. Några synpunkter kvarstår från samrådet och några synpunkter har tillkommit, mot bakgrund av de förändringar som gjorts i planen mellan samråds- och granskningsversion. Det handlar bland annat om bebyggelsestrukturen, kollektivtrafik, masshantering och regional grönstruktur.

Region Stockholm är positiv till planförslagets beskrivning av regionala och mellankommunala intressen. Depåfunktionerna för buss och tunnelbana kan anses vara ett mellankommunalt intresse och skulle med fördel kunna lyftas i kapitlet ”Regionala och mellankommunala intressen”. Däremot kan planen stärkas ytterligare med en tydligare beskrivning i både text och karta av hur de tematiska ställningstagandena samspelar med vägledningen för de specifika geografiska områdena.

Bostad och bostadsutveckling
Region Stockholm ser positivt på kommunens bostadsmål om 16 000 nya bostäder i granskningshandlingen, vilket ligger i linje med det aktuella

bostadstillskott som anges i Demografiskt bostadsbehov i Stockholmsregionen 2022–2060, som är bilaga till den nya regionala utvecklingsplanen.

Bebyggelsestruktur, bebyggelseutveckling och kollektivtrafik
Region Stockholm ser positivt på att bebyggelseutvecklingen främst ska ske inom utpekade tyngdpunkter för bebyggelse och stadsutvecklingslägen samt att större fokus läggs på trygghet, attraktivitet och variation. Det är även positivt att planen pekar ut prioriterade kommunikationssamband, utvecklingsstråk och noder för kollektivtrafik. Region Stockholm är positiv till att Slagsta inte längre redovisas som stadsutvecklingsområde.

Samtidigt konstaterar Region Stockholm att granskningshandlingen pekar mer på kompletterande bebyggelse och har ett särskilt fokus på att öka andelen småhus, i jämförelse med samrådshandlingen som förespråkar förtätning och koncentration av ny bebyggelse till prioriterade tyngdpunkter och utvalda stadsutvecklingsområden.
Granskningshandlingen är även mer positiv till att permanenta fritidshus.

Region Stockholm är positiv till kommunens ambition om en ökad variation i bostadsbyggandet och breda angreppssätt för att integrera småhuskvaliteter i flerbostadsområden. Detta kan bidra till att fler får bo med efterfrågande kvaliteter samtidigt som det möjliggör ett mer effektivt markutnyttjande. Region Stockholm lyfter samtidigt utmaningen med att satsa på småskalig bebyggelse i områden långt från övrig samlad bebyggelse och samtidigt skapa förutsättningar för en effektiv kollektivtrafik.
Lokalisering och utformning av småhus utanför samlad bebyggelse behöver också ske med hänsyn till natur- och kulturmiljöer såsom gröna kilar.
Region Stockholm deltar gärna i en tidig dialog i planarbetet i denna typ av områden som föreslås i planen, exempelvis i Vårsta, Kagghamra, Sibble och Riksten.

Region Stockholm ser positivt på att kartlagret Jordbruksmark nu visar alla värdekategorier, vilket bör bidra till en god avvägning mellan olika intressen och att exploatering av jordbruksmark kan undvikas i största möjliga mån.

Transportinfrastruktur
Region Stockholm är positiv till att planen nu tillämpar en tydlig hierarki för hur gaturummet ska användas och hur investeringar ska prioriteras i ordningen gång och cykel, kollektivtrafik, nyttotrafik, privatbil. Men Region Stockholm saknar ett resonemang om att kommunen som väghållare har

rådighet över förutsättningarna för Regionen Stockholms möjlighet att bedriva attraktiv och resurseffektiv busstrafik i enlighet med de målsättningar som läggs fast i det Regionala trafikförsörjningsprogrammet (RS 2022-0515). Det är viktigt att den framtida bebyggelseutvecklingen planeras utan att skapa konflikter med kollektivtrafikens ytor. Det vore en styrka om planen kompletteras med en skrivning om att kollektivtrafikutrymmen ska bevakas och säkras i detaljplaneprocesser.

Kollektivtrafikanläggningar
Region Stockholm saknar fortfarande kollektivtrafikanläggningar i planen. De borde pekas ut på kartor med beskrivningar, exempelvis ”tunnelbanestation” eller ”bussterminal”, eftersom de utgör viktiga förutsättningar i planeringsarbetet. Det handlar exempelvis om bussterminaler i Fittja, Hallunda, Tullinge, Tumba, som är strategiska platser för kollektivtrafiken. Flera av bussterminalerna har redan idag kapacitetsbrist och behöver utvecklas för att möta framtida resandebehov.

Bussdepån i Eriksberg och tunnelbanedepån i Norsborg bör också pekas ut på karta. Bussdepåns funktion och utveckling är av stor vikt för hela busstrafiksystemet, både kopplat till underhåll och uppställning av bussar men även för personalen. Tunnelbanedepån i Norsborg bör beskrivas utifrån dagens funktion och depåns behov av utrymme för framtida utveckling bör även nämnas. Depåfunktionerna kan anses vara ett mellankommunalt intresse och skulle med fördel kunna lyftas i kapitlet ”Regionala och mellankommunala intressen”.

Nya stationsentréer
Planen föreslår en utveckling med nya entréer vid Alby tunnelbanestation och Tullinge pendeltågsstation. Region Stockholms trafikförvaltning deltar i den åtgärdsvalsstudie som drivs av Botkyrka kommun för Bytespunkt Tullinge. Åtgärdsvalsstudien pågår under våren 2026 och Region Stockholm vill inte föregå den gemensamma process som pågår och studiens resultat. Lämpligheten för en ny entré för Alby tunnelbanestation, behöver utredas inom gängse processer.

Plankorsning Vattravägen
Planen pekar ut Vattravägen och plankorsningen med järnvägen som en del av det kommunala huvudvägnätet. Region Stockholm framförde i samrådet att det finns identifierade fördelar med att Vattravägens plankorsning på sikt stängs för biltrafik. En sådan lösning skapar bättre förutsättningar för pendeltåget och i förlängningen förbättra reseupplevelsen, bland annat genom kortare restider, för resenärer på sträckan Södertälje-Stockholm-

Uppsala. Det vore en fördel om planen nämner detta. Region Stockholm ser positivt på att kommunen utreder frågan vidare i samråd med Trafikverket.

Region Stockholms anser fortfarande att planens ställningstagande om att verka för tätare avgångar i hela kollektivtransportsystemet bör justeras. Planen bör istället föra ett resonemang om hur utbudet kan möta den efterfrågan som skapas, och som är beroende av bland annat gedigna resenärsunderlag och gena stråk.

Klimatpåverkan, klimatanpassning och risk
Region Stockholm är positiv till att planen har kompletterats med ställningstagande som värnar ett hållbart byggande, inkluderande återbruk och cirkularitet, hälsosamma och hållbara materialval samt klimatvänliga byggtekniker. Det vore en styrka om planen också uttryckte en ambition att öka de eldrivna person- och varutransporterna som är en regional prioritering i RUFS 2050.

Grönstruktur och blåstruktur
Region Stockholm är positiv till att den regionala grönstrukturen tydligare har anpassats till RUFS 2050. Samtidigt noterar Region Stockholm att ny sammanhängande bebyggelse pekas ut i Kagghamra och Sibble, där framför allt Kagghamra ligger i Hanvedenkilen. Detta redovisas i planen som en avvikelse från RUFS 2050, men i den fortsatta planeringen blir det viktigt att regionala natur- och rekreationsvärden kan bevaras och utvecklas och att samråd genomförs med andra kommuner som berörs av den gröna kilen.

Region Stockholm anser att kommunens styrdokumentet Botkyrkas blåa värden ger ett visst stöd för arbetet med miljökvalitetsnormer för vatten. Region Stockholm har även förståelse för svårigheten med att bedöma påverkan på alla vattendrag på översiktsplanenivå. Det vore ändå en styrka om planen gav bättre stöd för att bedöma föreslagen bebyggelsestrukturs lämplighet i relation till olika vattenförekomsters status och hur dessa kan komma att påverkas.

Tekniska försörjningssystem
Region Stockholm är positiv till att Slagsta inte längre redovisas som stadsutvecklingsområde samt att Botkyrka kommun lyfter behovet av en bred utredning av Fittjaverkats funktion i det regionala fjärrvärmenätet.

Masshantering
Region Stockholm anser att granskningsförslaget på ett utförligt sätt beskriver möjligheterna till återvinning av massor på sikt. Förslaget innehåller även ställningstaganden om cirkulär masshantering och massbalans samt behov av lokal cirkulär hantering och tillfälliga upplagsplatser på strategiska platser i samband med exploateringsprojekt. Detta bidrar till att kompensera för förlusten av befintliga ytor för masshantering och täktverksamhet.

Region Stockholm bedömer dock att inriktningen avseende etablering av tillfälliga upplagsplatser är relativt övergripande formulerad. Det kan innebära en risk att frågan får begränsat genomslag i praktiken eftersom detta förutsätter förändringar i exploatörers etablerade processer. För att inriktningen ska fungera som ett effektivt styrmedel för förändring ser Region Stockholm att det bör framgå att lokal och tillfällig masshantering ska utgöra en uttalad målsättning i planering och genomförande av exploateringsprojekt. En sådan formulering skulle ge tydligare vägledning till berörda aktörer och skapa bättre förutsättningar för att frågan beaktas tidigt och konsekvent, exempelvis inom ramen för exploateringsavtal och projektens ekonomiska kalkyler.

Kulturmiljö
Region Stockholm ser positivt på att avsnittet om kulturmiljö blivit tydligare till granskningen. Dock kvarstår bland annat missvisande hänvisningar till underlaget som WSP tagit fram, vilket bör ändras.

Ekonomiska konsekvenser
Förslaget bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Anton Västberg
Utvecklingsdirektör

Martin Påhlman
Enhetschef Klimat

Beslutsunderlag
1. Granskningshandling Översiktsplan för Botkyrka kommun
2. Hållbarhetsbedömning
3. Samrådsredogörelse

Beslutsexpediering
1. Botkyrka kommun

Godkänd av Anton Västberg, 2026-05-04